

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газрын 2023 оны
санхүүгийн тайланд хийсэн аудитын хураангуй тайлан

Аудитын код: СНАГ-2024/64/НА-СТА-ТШЗ

Цахим хуудас: www.audit.mn Улаанбаатар хот 2024 он	Санхүү-Нийцлийн аудит газрын захирал, тэргүүлэх аудитор: Ц.Наранчимэг Утас: 261663 Цахим хаяг: naranchimegts@audit.gov.mn Аудитын менежер: Ц.Хосжаргал Утас:261885 Цахим хаяг: khosjargalts@audit.gov.mn Аудитор: Б.Ариунжаргал Утас:267041 Цахим хаяг: ariunjargalb@audit.gov.mn Мишээл-Од Аудит ХХК-ийн захирал: Т.Одончимэг Утас: 70169029 Цахим хаяг: info@misheelodaudit.mn
--	--

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР

15160 Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг
Бага тойруу-3, Засгийн газрын IV байр
Утас:26-04-37, Факс:51-26-42-30
E-mail: info@audit.gov.mn

ХӨГЖЛИЙН БЭРХШЭЭЛТЭЙ ХҮНИЙ
ХӨГЖЛИЙН ЕРӨНХИЙ ГАЗРЫН ДАРГЫН
АЛБАН ҮҮРГИЙГ ТҮР ОРЛОН ГҮЙЦЭТГЭГЧ
Ц.НЯМСҮРЭН ТАНАА

2024.02.23 № 07/360
танай _____-ны № _____-т

Хязгаарлалттай дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газрын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Дүгнэлтийн үндэслэл хэсэгт дурдсан буруу илэрхийлэл нь материаллаг боловч өргөн тархаагүй гэж үзсэн бөгөөд санхүүгийн тайланд үзүүлэх нөлөөг эс тооцвол Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газрын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар илэрсэн залруулагдаагүй дараах алдаа, зөрчил нь тогтоосон 33,647.6 мянган төгрөгийн материаллаг байдлын түвшнээс давсан бөгөөд санхүүгийн тайлагналын нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна. Үүнд:

- Нийт олгосон 1,552,301.6 мянган төгрөгийн зээлийн авлагаас тайлант онд эргэн төлөлтийн графикийн дагуу төлөгдөх байсан 349,900.0 мянган төгрөг хугацаа хэтэрсэн;
- Санхүүгийн тайланд бүртгэлтэй 70,643.4 мянган төгрөгийн газар эзэмших эрхийн гэрчилгээг байгууллагын нэр дээр шилжүүлээгүй

зэрэг зөрчлүүд нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.4, Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газрын 2019 оны 271 дүгээр тогтоолоор баталсан “Төрийн болон орон нутгийн өмчид эд хөрөнгө олж авах, бүртгэх, данснаас хасах, шилжүүлэх журам”-ын 3 дугаар зүйлийн 3.8 дах заалтуудтай нийцэхгүй байна.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Тайлант онд төсөв захирагчийн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд улсын төсвөөс нийт 1,656,930.5 мянган төгрөгийн санхүүжилт олгосноос төсвийг үндэслэлгүй төлөвлөсөн цалингийн зардал, ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл болон нэг удаагийн буцалтгүй тусламжийн зардлаас 529,533.9 мянган төгрөг дутуу зарцуулагдсан байна.

Аудитын гол асуудал

Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газар нь Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн эрхийг хамгаалах өдрийг тохиолдуулан “Ability expo 2023” өдөрлөг, арга хэмжээг зохион байгуулсан.

Франц улсын Мэтц хотноо 2023 оны 3 дугаар сарын 24, 25-ны өдрүүдэд зохион байгуулагдсан Олон улсын 10 дахь Абилимп буюу мэргэжлийн ур чадварын уралдаанд Монгол Уулсаас хөгжлийн бэрхшээлтэй 13 оролцогч оролцож, хүрэл медаль хүртсэн.

Мөн 2023 оны 3 дугаар сарын 20-ны өдөр Швейцарын Женев хотноо НҮБ-ын төв байранд зохион байгуулагдсан “Хүний эрхийн зөвлөлийн 52 дугаар хурал”-д Трио киног дэлхийн 190 орны төлөөлөгчдөд үзүүлсэн онцлог үйл явдлуудыг зохион байгуулсан байна.

Бусад асуудлын хэсэг

Байгууллагын гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөнд 21 зорилтын хүрээнд 91 арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөснөөс гүйцэтгэлээр 82.7 хувийн биелэлттэй гэж тайлагнасан байна.

Санхүүгийн тайланд өгсөн бидний дүгнэлт бусад асуудлыг хамраагүй болно.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

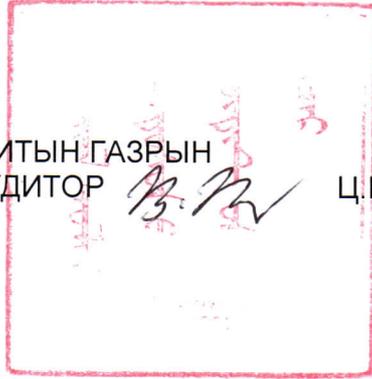
Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг

САНХҮҮ-НИЙЦЛИЙН АУДИТЫН ГАЗРЫН
ЗАХИРАЛ, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Ц.НАРАНЧИМЭГ

2. АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ**2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан**

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	1,564,294,371.13	1,574,370,574.13
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	3,900.00	3,900.00
31200	Банканд байгаа бэлэн мөнгө	3,900.00	3,900.00
31210	Төгрөг	3,900.00	3,900.00
31213	Арилжааны банк дахь харилцах	3,900.00	3,900.00
33	АВЛАГА	1,555,655,698.13	1,569,336,298.13
33300	Татаас, санхүүжилтийн авлага	200,000.00	13,980,600.00
33500	Бусад авлага	3,054,098.13	3,054,098.13
33510	Байгууллагаас авах авлага	3,054,098.13	3,054,098.13
33600	Зээлийн авлага	1,552,401,600.00	1,552,301,600.00
33610	Дотоод эх үүсвэрээс олгосон зээлийн авлага	1,552,401,600.00	1,552,301,600.00
33615	Хувийн хэвшлийн аж ахуйн нэгжид олгосон зээл	1,552,401,600.00	1,552,301,600.00
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	8,634,773.00	5,030,376.00
35400	Хангамжийн материал	8,634,773.00	5,030,376.00
35410	Бичиг хэргийн материал	4,234,054.00	2,208,080.00
35420	Аж ахуйн материал	217,800.00	217,800.00
35440	Түлш, шатах тослох материал	1,020,423.00	-
35470	Бусад хангамжийн материал	3,162,496.00	2,604,496.00
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	3,475,311,328.54	3,325,981,764.32
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	3,475,311,328.54	3,325,981,764.32
39200	Биет хөрөнгө	3,394,567,176.44	3,255,197,157.49
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	3,500,167,535.00	3,500,167,535.00
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	(397,778,675.03)	(465,731,932.31)
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	212,850,000.00	212,850,000.00
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	(79,149,583.36)	(100,434,583.36)
39205	Машин тоног төхөөрөмж(компьютер)	237,109,612.00	237,109,612.00
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	(109,737,444.18)	(153,393,293.60)
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	39,083,416.88	39,083,416.88
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	(20,600,404.34)	(24,937,778.16)
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	13,387,934.80	13,387,934.80
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	(8,765,215.33)	(10,903,753.76)
39217	Ном	8,000,000.00	8,000,000.00
39300	Биет бус хөрөнгө	80,744,152.10	70,784,606.83
39301	Программ хангамж	17,309,090.91	17,309,090.91
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	(8,654,545.44)	(17,309,090.91)
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	77,168,440.00	77,168,440.00
39304	Хуримтлагдсан элэгдэл	(5,078,833.37)	(6,383,833.17)
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	5,039,605,699.67	4,900,352,338.45
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	200,000.00	-
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	200,000.00	-
41300	Өглөг	200,000.00	-
41360	Бусад өглөг	200,000.00	-

41362	Хувь хүмүүст төлөх өглөг	200,000.00	-
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	5,039,405,699.67	4,900,352,338.45
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	5,039,405,699.67	4,900,352,338.45
51100	Засгийн газрын оруулсан капитал	1,474,849,925.14	1,474,849,925.14
511001	Улсын төсвийн оруулсан хөрөнгө	1,474,849,925.14	1,474,849,925.14
51200	Хуримтлагдсан үр дүн	935,621,694.71	796,568,333.49
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	1,095,829,839.62	919,365,128.80
51220	Тайлант үеийн үр дүн	(160,208,144.91)	(122,796,795.31)
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	2,628,934,079.82	2,628,934,079.82
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	5,039,605,699.67	4,900,352,338.45

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Өмнөх он	Тайлант он
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	4,273,964,899.00	1,697,487,150.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	64,117,199.00	-
120	Нийтлэг татварын бус орлого	64,117,199.00	-
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	11,800,000.00	-
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	11,800,000.00	-
120017	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Үндсэн хөрөнгө	52,175,000.00	-
120018	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Бараа материал	142,199.00	-
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	4,209,847,700.00	1,697,487,150.00
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	4,200,997,900.00	1,656,930,460.00
131001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт	4,200,997,900.00	1,656,930,460.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	8,849,800.00	40,556,690.00
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	-	40,319,200.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	8,849,800.00	237,490.00
II	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	4,360,121,793.91	1,820,283,945.31
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	4,360,121,793.91	1,820,283,945.31
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,035,137,621.88	1,243,867,285.86
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	520,369,370.71	704,906,628.48
210101	Үндсэн цалин	342,238,691.99	507,854,662.15
210102	Нэмэгдэл	70,303,791.22	90,129,240.50
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	75,640,178.08	59,219,464.54
210104	Урамшуулал	31,834,077.27	47,703,261.29
210105	Гэрээт ажлын хөлс	352,632.15	-
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	66,156,159.02	95,681,714.63
210201	Тэтгэврийн даатгал	47,309,888.86	62,885,981.33
210202	Тэтгэмжийн даатгал	5,517,530.98	11,967,800.00
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	4,179,244.70	5,898,408.66
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	829,079.88	1,055,324.64
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	8,320,414.60	13,874,200.00
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	49,182,099.72	57,662,502.53
210301	Гэрэл, цахилгаан	21,163,950.35	23,431,805.36
210302	Түлш, халаалт	11,587,625.37	13,247,313.18
210303	Цэвэр, бохир ус	16,430,524.00	20,983,383.99
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	35,334,539.39	22,405,121.00
210401	Бичиг хэрэг	5,725,441.00	5,631,574.00
210402	Тээвэр, шатахуун	5,202,808.00	1,020,423.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	8,248,495.39	9,406,451.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	16,157,795.00	6,346,673.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	7,725,899.00	2,543,500.00
210604	Урсгал засвар	7,725,899.00	2,543,500.00
2107	Томилолт, зочны зардал	6,500,000.00	-
210702	Дотоод албан томилолт	6,500,000.00	-

2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	207,380,930.00	184,999,655.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	200,521,806.00	180,993,755.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	4,000,000.00	3,000,000.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	135,924.00	103,900.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	2,721,000.00	902,000.00
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	2,200.00	-
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	142,488,624.04	175,668,164.22
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	0.00	26,338,600.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	142,488,624.04	149,329,564.22
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	3,324,984,172.03	576,416,659.45
2133	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	3,324,984,172.03	576,416,659.45
213303	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	3,317,523,372.03	576,079,169.45
213305	Нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	7,460,800.00	237,490.00
213306	Улсын төсвийн орлогод төвлөрүүлэх шилжүүлэг	-	100,000.00
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (III)=(I)-(II)	(86,156,894.91)	(122,796,795.31)
V	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	74,051,250.00	-
225001	Үндсэн хөрөнгө, бараа материал худалдсаны гарз	74,051,250.00	-
VI	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ҮР ДҮН (VI)=(III)+(IV)-(V)	(160,208,144.91)	(122,796,795.31)

2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Өмнөх он	Тайлант он
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (I)	4,221,847,700.00	1,697,587,150.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	12,000,000.00	100,000.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	12,000,000.00	100,000.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	12,000,000.00	100,000.00
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	12,000,000.00	100,000.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	4,209,847,700.00	1,697,487,150.00
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	4,200,997,900.00	1,656,930,460.00
131001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт	4,200,997,900.00	1,656,930,460.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	8,849,800.00	40,556,690.00
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	-	40,319,200.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	8,849,800.00	237,490.00
II	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	4,221,849,900.00	1,697,587,150.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	4,221,849,900.00	1,697,587,150.00
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	896,665,727.97	1,107,189,890.55
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	528,263,827.86	706,087,727.69
210101	Үндсэн цалин	350,133,149.14	506,305,523.86
210102	Нэмэгдэл	70,656,423.37	90,129,240.50
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	75,640,178.08	59,219,464.54
210104	Урамшуулал	31,834,077.27	50,433,498.79
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	61,315,800.00	110,757,181.33
210201	Тэтгэврийн даатгал	41,724,300.00	62,885,981.33
210202	Тэтгэмжийн даатгал	4,897,900.00	11,967,800.00
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	3,918,300.00	9,715,900.00
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	979,600.00	2,251,900.00
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	9,795,700.00	23,935,600.00
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	49,182,099.72	57,662,502.53
210301	Гэрэл, цахилгаан	21,163,950.35	23,431,805.36
210302	Түлш, халаалт	11,587,625.37	13,247,313.18
210303	Цэвэр, бохир ус	16,430,524.00	20,983,383.99
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	33,869,291.39	20,456,672.00
210401	Бичиг хэрэг	4,682,050.00	3,845,700.00
210402	Тээвэр, шатахуун	5,550,000.00	-
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	8,248,495.39	9,406,451.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	15,388,746.00	7,204,521.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	7,725,899.00	2,583,700.00
210604	Урсгал засвар	7,725,899.00	2,583,700.00
2107	Томилолт, зочны зардал	6,500,000.00	-
210702	Дотоод албан томилолт	6,500,000.00	-
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	209,808,810.00	183,303,507.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	201,638,786.00	179,297,607.00

210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	4,000,000.00	3,000,000.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	135,924.00	103,900.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	4,034,100.00	902,000.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	-	26,338,600.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	-	26,338,600.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	3,325,184,172.03	590,397,259.45
2133	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	3,325,184,172.03	590,397,259.45
213303	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	3,317,723,372.03	576,079,169.45
213305	Нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	7,460,800.00	14,218,090.00
213306	Улсын төсвийн орлогод төвлөрүүлэх шилжүүлэг	-	100,000.00
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(I)-(II)	(2,200.00)	-
VIII	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VIII)=(III)+(VI)+(VII)	(2,200.00)	-
101	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	6,100.00	3,900.00
20	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	3,900.00	3,900.00

2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан
 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон тайлан

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн
1	2021 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	1,474,849,925.14	2,628,934,079.82	1,095,829,839.62	5,199,613,844.58
2	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт				
3	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	1,474,849,925.14	2,628,934,079.82	1,095,829,839.62	5,199,613,844.58
9	Тайлант үеийн үр дүн			(160,208,144.91)	(160,208,144.91)
10	2022 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	1,474,849,925.14	2,628,934,079.82	935,621,694.71	5,039,405,699.67
12	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт			(16,256,565.91)	(16,256,565.91)
13	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	1,474,849,925.14	2,628,934,079.82	919,365,128.80	5,023,149,133.76
19	Тайлант үеийн үр дүн			(122,796,795.31)	(122,796,795.31)
20	2023 оны 12-р сарын 31-наарх үлдэгдэл	1,474,849,925.14	2,628,934,079.82	796,568,333.49	4,900,352,338.45

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Хувь
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	1,682,382,000.00	1,080,851,290.55	601,530,709.45	64.3
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,682,382,000.00	1,080,851,290.55	601,530,709.45	64.3
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,625,530,000.00	1,080,851,290.55	544,678,709.45	66.5
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,196,781,200.00	706,087,727.69	490,693,472.31	59.0
210101	Үндсэн цалин	516,919,400.00	506,305,523.86	10,613,876.14	98.0
210102	Нэмэгдэл	494,957,500.00	90,129,240.50	404,828,259.50	18.2
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	96,297,500.00	59,219,464.54	37,078,035.46	61.5
210104	Урамшуулал	88,606,800.00	50,433,498.79	38,173,301.21	56.9
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	149,597,600.00	110,757,181.33	38,840,418.67	74.0
210201	Тэтгэврийн даатгал	101,726,400.00	62,885,981.33	38,840,418.67	61.8
210202	Тэтгэмжийн даатгал	11,967,800.00	11,967,800.00	-	100.0
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	9,574,200.00	9,715,900.00	(141,700.00)	101.5
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	2,393,600.00	2,251,900.00	141,700.00	94.1
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	23,935,600.00	23,935,600.00	0.00	100.0
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	69,721,300.00	57,662,502.53	12,058,797.47	82.7
210301	Гэрэл, цахилгаан	31,128,400.00	23,431,805.36	7,696,594.64	75.3
210302	Түлш, халаалт	18,311,400.00	13,247,313.18	5,064,086.82	72.3
210303	Цэвэр, бохир ус	20,281,500.00	20,983,383.99	(701,883.99)	103.5
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	21,607,500.00	20,456,672.00	1,150,828.00	94.7
210401	Бичиг хэрэг	3,911,800.00	3,845,700.00	66,100.00	98.3
210402	Тээвэр, шатахуун	352,300.00	-	352,300.00	-
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	10,030,100.00	9,406,451.00	623,649.00	93.8
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	7,313,300.00	7,204,521.00	108,779.00	98.5
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	4,011,700.00	2,583,700.00	1,428,000.00	64.4
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	205,900.00	-	205,900.00	-
210604	Урсгал засвар	3,805,800.00	2,583,700.00	1,222,100.00	67.9
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	183,810,700.00	183,303,507.00	507,193.00	99.7
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	179,304,000.00	179,297,607.00	6,393.00	100.0
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	3,295,000.00	3,000,000.00	295,000.00	91.1
210803	Даатгалын үйлчилгээ	154,600.00	-	154,600.00	-
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	105,300.00	103,900.00	1,400.00	98.7
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	49,800.00	-	49,800.00	-
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	902,000.00	902,000.00	0.00	100.0

213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	56,852,000.00	-	56,852,000.00	-
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	56,852,000.00	-	56,852,000.00	-
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	55,381,700.00	-	55,381,700.00	-
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	1,470,300.00	-	1,470,300.00	-
III	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	1,682,382,000.00	1,080,851,290.55	601,530,709.45	64.3
31	УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	1,682,382,000.00	1,080,851,290.55	601,530,709.45	64.3
310001	Улсын төсвөөс санхүүжих	1,682,382,000.00	1,080,851,290.55	601,530,709.45	64.3
4	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	-	3,900.00	(3,900.00)	-
5	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	-	3,900.00	(3,900.00)	-
62	АЖИЛЛАГСДЫН ТОО	35	35	-	100.0
62000	Удирдах ажилтан	1	1	-	100.0
62000	Гүйцэтгэх ажилтан	34	34	-	100.0

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт санхүүжилтийн тайлан
 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН		40,556,690.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ		40,556,690.00
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ		26,338,600.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал		26,338,600.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх		26,338,600.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ		14,218,090.00
2133	Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг		14,218,090.00
213305	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг		14,218,090.00
I	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР		40,556,690.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого		40,556,690.00
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж		40,319,200.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого		237,490.00

3. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Аудитаар нийт 136.2 сая төгрөгийн алдаа¹ илэрснээс аудитын явцад 116.4 сая төгрөгийн 4 алдааг залруулж, 19.7 сая төгрөгийн 2 алдаанд дахин давтан гаргахгүй байх зөвлөмж өглөө.

Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Алдааны товч утга	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсан		Буруу тусган илэрхийлсэн		Үүнээс				Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Залруулсан		Залруулаагүй		Тоо	Дүн
							Тоо	Дүн	Тоо	Дүн		
Үр дүнгийн тайлан, мөнгөн гүйлгээний тайлангийн Үйл ажиллагааны орлогын дүнг 237.5 мянган төгрөгөөр дутуу тайлагнасан.	1	237.5	1	237.5			1	237.5				
Төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн төлөвлөгөөний зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэрийн дүнг 102,052.0 мянган төгрөгөөр дутуу тайлагнасан.	1	102,052.0	1	102,052.0			1	102,052.0				
Төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэрийн дүнг 207.2 мянган төгрөгөөр дутуу тайлагнасан.	1	207.2	1	207.2			1	207.2				
Нэмэлт санхүүжилтийн тайлангийн нийт зардлын дүнг 13,947.2 мянган төгрөгөөр дутуу тайлагнасан.	1	13,947.3	1	13,947.3			1	13,947.3				
Санхүүгийн программын өөрчлөлтэй холбоотойгоор тайлант жилийн элэгдлийг 3,285.6 мянган төгрөгөөр илүү, 1,601.5 мянган төгрөгөөр дутуу байгуулсан буюу үүнээс 7,491.6 мянган төгрөгийн анхны өртөг бүхий хөрөнгө ашиглалтын хугацаанаас өмнө бүрэн элэгдүүлсэн байна	1	4,887.1			1	4,887.1			1	4,887.1	1	4,887.1
Тайлант хугацааны санхүүгийн үр дүнгийн тайланд цалингийн зардлыг 14,843.5 мянган төгрөгөөр илүү тайлагнасан байна.	1	14,843.5			1	14,843.5			1	14,843.5	1	14,843.5
Дүн	6	136,174.5	4	116,443.9	2	19,730.6	4	116,443.9	2	19,730.6	2	19,730.6

¹ Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулах, буруу тусган илэрхийлэх, үүнд, математик үйлдлийн алдаа, НББ-ийн бодлогыг мөрдөхөд гарсан алдаа, бодит байдлыг буруу тайлбарласан /буруу ойлгосон/, хайнга хандсан /мартсан, тэмдэглээгүй орхисон/,

Аудитаар нийт 417.5 сая төгрөгийн зөрчил² илэрснээс, 396.4 сая төгрөгийн 4 зөрчилд албан шаардлага хүргүүлж, 21.1 сая төгрөгийн 3 зөвлөмж өгсөн.

Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Үүнээс									
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага		Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Албан тушаалтны тоо	Тоо	Дүн
Цалин, хөдөлмөрийн хөлс, тэдгээртэй адилтгах орлогоос суутгасан татварын авлага татварын тооцооллоор 24,175.8 мянган төгрөг, санхүүгийн тайланд 3,054.1 мянган төгрөг буюу 21,121.7 мянган төгрөгөөр авлагыг санхүүгийн тайланд дутуу тайлагнасан байна.	1	21,121.7					1	21,121.7				
Дэл-Оюу Дэл ХХК-д протезын үйлдвэрийн үйл ажиллагааг дэмжих зорилгоор олгосон 1,552,301.6 мянган төгрөгийн зээлийн авлага бүртгэлтэй ба зээлийн эргэн төлөлтийн графикийн дагуу тайлант хугацаанд 350,000.0 мянган төгрөгийн зээлийн эргэн төлөлт хийгдэхээс 349,900.0 мянган төгрөгийн төлөлтийг хийгээгүй, хугацаа хэтэрсэн байна.	1	349,900.0			1	349,900.0						

² Хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжид харшлах байгууллага, түүний удирдлага, байгууллагад ажилладаг бусад хувь хүний санаатай болон санамсаргүй үйлдэл, эс үйлдэл.

Элэгдлээрээ анхны өртгөө бүрэн нөхсөн нийт 52 нэр төрлийн 106,105.9 мянган төгрөгийн үндсэн хөрөнгө бүртгэлтэй байгаа ба дахин ашиглагдах боломжтой үндсэн хөрөнгийн үнийг шинэчлэн тогтоогоогүй, өмнөх оны аудитаар өгөгдсөн "Үндсэн хөрөнгөнд тавих хяналтыг сайжруулж, элэгдлээрээ анхны өртгөө бүрэн нөхсөн боловч ашиглагдаж байгаа хөрөнгийн үнийг шинэчлэн тогтоох саналыг ТӨБЗГ-т хүргүүлж, шийдвэрлүүлэх" гэсэн зөвлөмжийг хэрэгжүүлж ажиллаагүй байна	1				1							
Санхүүгийн тайланд бүртгэлтэй 70,643.4 мянган төгрөгийн газар эзэмших эрхийн гэрчилгээг тус байгууллагын нэр дээр шилжүүлээгүй байна.	1						1					
Батлагдсан орон тоонд тусгагдаагүй 3 ажилтныг ажиллуулж 46,500.0 мянган төгрөгийн цалин хөлс олгосон байна.	1	46,500.0			1	46,500.0						
Тайлант онд нийт 1,682,382.0 мянган төгрөгийн санхүүжилт авснаас 576,179.1 мянган төгрөгийг буцаан төвлөрүүлсний 91.8 хувь буюу 490,693.5 мянган төгрөг нь цалингийн зардал, ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл болон 56,852.0 мянган төгрөгийн тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн буцалтгүй тэтгэмжийн дутуу зарцуулалт байгаа нь төсвийг үндэслэлгүй төлөвлөсөнтэй холбоотой байна.	1				1							
Тус байгууллагын мөрдөж байгаа Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нь 2018 онд баталсан байна. Тус бодлогын баримт бичиг нь холбогдох хууль тогтоомж, нягтлан бодох бүртгэлийн стандартад нийцээгүй, өөрчлөх шаардлагатай байна	1						1					
Дүн	7	417,521.7	0	0.0	4	396,400.0	3	21,121.7	0	0.0	0	0.0